

LA FORMACIÓ LITERÀRIA DE BARTOMEU ROSSELLÓ-PÒRCEL (ASSAIG DE RECONSTRUCCIÓ BIBLIOGRÀFICA)

1. INTRODUCCIÓ

No crec que a hores d'ara sigui encara necessari presentar el gran poeta mallorquí Bartomeu Rosselló-Pòrcel, nascut a Palma de Mallorca el 3 d'agost de 1913 i mort al sanatori del Brull (Montseny) el 5 de gener de 1938. Així i tot, no és sobrer recordar que el seu nom va estar molts anys íntimament associat al de dos altres grans poetes. Primer, el del seu amic i condeixeble Salvador Espriu, el qual no sols va tenir un paper important en la fixació i transmissió del corpus poètic de Rosselló-Pòrcel sinó en la salvaguarda del seu context biobibliogràfic. Més tard, en els difícils anys de la immediata postguerra, va ser Josep Palau i Fabre, el seu continuador poètic, qui va ajudar a difondre'l entre les noves generacions. En fi, convindria no oblidar que la *cantautora* Maria del Mar Bonet va tenir l'encert de musicar-ne en ple franquisme alguns dels poemes. D'aquesta manera, el reduït públic lector, que a poc a poc s'havia interessat pel poeta de Palma, va ampliar-se cap a nous sectors, cosa que explica, sens dubte, la popularitat de què gaudeix actualment així com els nombrosos treballs que li han estat dedicats pels estudiosos.

Per això mateix, n'hi ha prou d'escollir, una mica a l'atzar, una de les edicions més o menys recents per adonar-se de les dimensions que, amb el temps, ha assolit l'estudi d'un escriptor, els poemes publicats del qual voregen a penes la seixantena. Per exemple, ara fa una desena d'anys Josep M. Balaguer,¹ en la seva edició d'*Imitació del foc*, recollia prop de sis pàgines d'estudis. No cal dir que, en l'última dècada, les aportacions dels investigadors no han fet sinó continuar,² con-

1. Bartomeu ROSSELLÓ-PÒRCEL, *Imitació del foc* (edició i estudi de Josep M. Balaguer, Barcelona, Edicions 62, 1991). La bibliografia hi ocupa les p. 63-68.

2. A tall d'exemple, vegeu el treball de Rosa M. DELOR I MUNS, *La mort com a intercanvi simbòlic. Bartomeu Rosselló-Pòrcel i Salvador Espriu: diàleg intertextual (1934-1984)* (Barcelona, PAM,

vertint així el jove escrividor, junt amb Llorenç Villalonga, en dos dels valors més segurs de la literatura escrita al segle xx per autors de les Illes Balears.

La meua intenció d'avui no és altra que presentar una primera versió d'un treball sobre la formació literària del nostre autor, basat en una proposta de reconstrucció bibliogràfica. Indefectiblement incomplet i provisional, com veurem, tendeix a subratllar la necessitat de dur a terme dues tasques urgents. D'una banda, enfocar d'ara endavant l'estudi de l'obra de Rosselló-Pòrcel en tant que globalitat, i no només en la mera faceta de poeta. D'aquí ve que s'hagi d'anar pensant en una edició crítica de la seva *Obra completa*, per a la fixació i aclariment de la qual caldrà recórrer a repertoris documentals com el que m'he proposat avui.

D'altra banda, també comença a ser urgent que algú es proposi la biografia d'un autor que, per dir-ho d'una manera ràpida, ha passat, en ben poc temps, de no tenir-ne a penes a tenir-ne una de ben proluxa i prou documentada. Altrament dit, des d'ara caldrà preveure no sols noves qüestions de genètica textual sinó d'edició sense oblidar, tampoc, la reconstrucció d'una trajectòria vital, la d'un ciutadà de carn i ossos, perfectament biografiàble. En suma, la d'un lector àvid i metòdic, com veurem aviat, les lectures del qual poden ajudar-nos segurament a comprendre tal o tal aspecte de la seva vida i de la seva obra, fins ara deixades de banda o, senzillament, interpretades de vegades d'una manera un sí és no és polèmica.

Tant per al primer projecte com per a l'altre, els investigadors de demà hauran de recórrer inevitablement a una font apareguda el 1999. Més precisament, la que he pres com a punt de partida de la meua aportació que tracta d'interrogar una part del material avui feliçment a l'abast del lector.

2. UNA PETITA REVOLUCIÓ COPERNICANA

Ara fa un any, un poeta i un universitari van protagonitzar el que, mesurant els mots, em sembla que cal qualificar de petita revolució copernicana. Tot i que el seu formidable llibre no hagi tingut tot el ressò que es mereixia, no hi ha dubte

1993), i la ressenya de Joan MAS I VIVES, *Una nova interpretació de la poesia de B.R.-P.*, «Lluc», núm. 78 (juliol-agost 1994), p. 133-136. Els «Estudis Baleàrics», núm. 64-65 (juny 1999-gener 2000) li estan parcialment dedicats i inclouen els treballs de Roberto MOSQUERA, *B.R.-P.: cronologia*, p. 9-14; Antoni NADAL, *La mort i R.-P.*, p. 15-26; R. MOSQUERA, *Del realisme al superrealisme a «Auca», de R.-P.*, p. 27-36, i de Carles MARÍN LLADÓ, *Correspondència de B.R.-P. i Salvador Espriu: cartes dels poetes al periodista Gabriel Fuster Mayans (Gafim)*, p. 37-46.

que el bell i complet llibre *Bartomeu Rosselló-Pòrcel: a la llum*³ marcarà una fita en els estudis rosselloporcelians.

Basat en l'exposició inaugurada al Casal Solleric el 22 d'abril de 1998 sota el patrocini de l'Ajuntament de Palma i amb Xavier Abraham com a comissari, el volum que ens ocupa exhuma un ric material de primera mà, sovint inèdit, fins ara inaccessible als investigadors, els quals segurament ni s'havien imaginat que s'hagués pogut conservar. L'arxiu personal d'Amàlia Tineo, amiga íntima del poeta, així com els llibres de la seva biblioteca, conservada per la família de l'escriptor, constituïen bona part del material proposat al públic.

El primer va ser donat ulteriorment a l'Ajuntament de Palma, el qual va decidir conservar-lo a l'Arxiu Municipal de Can Bordils. Els llibres exposats, segons ens adverteix una nota⁴ dels autors, no ho foren pas en la totalitat. Això equival a dir, per tant, que el corpus bibliogràfic objecte del present treball és necessàriament fragmentari i provisional, com ho comprovarà una mica més lluny el lector. Abans, però, convindria descriure-li amb quatre pinzellades el contingut d'un llibre que es recomana per ell mateix. I això des de l'encertada i acurada presentació fins a la tria del paper escollit així com pel disseny adoptat.

El volum de Xavier Abraham i Pere Rosselló Bover es reparteix en tres seccions: 1) Presentació.⁵ 2) Onze⁶ apartats de documents, reproduïts o transcrits segons l'ordre cronològic, precedit cadascun per un davantal dels autors. 3) Cinc apèndixs. Atès que el meu estudi es basa en bona part, però no pas de manera exclusiva, en un dels últims, convé precisar que es tracta del tercer. La *Relació dels llibres que varen pertànyer a B.R.-P. mostrats a l'exposició «El Poeta» (Casal Solleric, Palma, 1998)*⁷ és una llista alfabètica de 178 títols que omplen dues pàgines del llibre.

Aquesta relació vol cloure, doncs, un treball ingent. Considerada amb una mica d'atenció, més que no pas un document de treball, sembla una llista confeccionada amb presses, concebuda probablement amb una intenció pràctica (la d'i-

3. XAVIER ABRAHAM i PERE ROSSELLÓ BOVER, *Bartomeu Rosselló-Pòrcel: a la llum*. Transcripcions de I. Concepció Tous i Francesca Cardona (Palma de Mallorca, Ajuntament de Palma, 1999), 224 p.

4. «Aquestes obres foren aportades per familiars de B. Rosselló-Pòrcel i es mostraren —no en la seva totalitat— a l'exposició del Casal Solleric el 1998», p. 218.

5. La presentació (p. v-xiv) està constituïda de quatre textos: el de Joan Fageda, alcalde de Palma; el de Carme Feliu, regidora de Cultura; el de l'escriptor Antoni Serra i el dels dos autors.

6. [1] Els primers anys: batxillerat i primers escrits (p. 1-22). [2] Estudiant a Barcelona (p. 23-32). [3] Viatges (p. 33-56). [4] Estada a Madrid (p. 57-70). [5] B.R.-P., professor a Barcelona (p. 71-78). [6] Obra poètica (p. 79-108). [7] Sèries d'articles (p. 109-120). [8] Traduccions, estudis i altres escrits (p. 121-136). [9] Calaix de sastre (137-160). [10] B.R.-P. durant la Guerra Civil (p. 161-180) i [11] Malaltia i mort (p. 181-202).

7. *A la llum*, p. 217-218.

dentificar tal vegada els propietaris dels llibres exhibits) i, per tant, sense gaires preocupacions bibliogràfiques. En veure-la per primera vegada em va semblar que podria resultar d'un gran interès per als estudiosos si prèviament hom es donava la pena de transformar-la en un instrument bibliogràfic. Com ja he apuntat, aquesta és la meua intenció d'avui. Voldria creure que, proposant-la, malgrat les seves llacunes i imperfeccions, a catalanòfils procedents d'àrees culturals diferents, aviat podran ser resoltos els problemes que encara avui planteja la biblioteca personal de Bartomeu Rosselló-Pòrcel.

Així doncs, i per comprovar el llarg camí recorregut en ben poc temps, remuntem-nos a la primavera de 1998. En un article redactat, amb tota evidència, abans de l'exposició suara comentada, Sebastià Alzamora afirmava que, «amb la seva mort tan prematura, la biblioteca de Bartomeu Rosselló-Pòrcel es va dispersar i molt poca cosa coneixem del que contenia».⁸ Resulta del tot normal, per tant, que al final del seu brillant treball es formulés unes preguntes de tipus genèticobibliogràfiques resoltes en els termes següents:

I encara, per una altra banda, si darrere del títol *Imitació del foc* sembla evident el ressò de *La columna de foc* de Gabriel Alomar, mestre que fou de Rosselló-Pòrcel, i suposant que fos realment el jove poeta qui posàs títol abans de morir a aquest llibre publicat pòstumament, aleshores resulta summament atractiva la intuïció de Palau i Fabre segons la qual podríem suposar en aquest títol un eco de *Le psychanalyse* [sic] *du feu* de Gaston Bachelard.⁹

Avui sabem positivament que aquesta biblioteca no sols s'ha conservat sinó que un primer inventari, la *Relació* a la qual ja m'he referit, permet afirmar que el títol de Gaston Bachelard no hi apareix i que, atesa la data de la primera edició, sembla del tot improbable que un exemplar pogués arribar a les mans del poeta. La primera de les iniciatives que caldria encoratjar, per tant, és procedir a fotocopiar sistemàticament les portades dels llibres conservats, amb la qual cosa se'n facilitaria enormement la descripció i identificació bibliogràfiques. Tant de bo si l'estudiós hi afegia els passatges que a l'interior poguessin haver estat subratllats o anotats¹⁰ pel propietari, cosa que podria escaure's perfectament si tenim en comp-

8. Sebastià ALZAMORA, *Imitació del foc* o la necessitat de ser absolutament modern, «Serra d'Or», núm. 461 (maig 1998), p. 390.

9. *Ibidem*, p. 392. Josep Palau i Fabre li va contestar amb una carta publicada sota el títol de *Roselló-Pòrcel i Bachelard*, «Serra d'Or», núm. 465 (setembre de 1998), p. 597. Recordem que si la primera edició de *La psychanalyse du feu* és de 1938, cap llibre francès d'aquest any no figura a la biblioteca de R.-P. En l'estat actual, sols hi trobem un títol de 1937 (núm. 198) i tres de 1936 (núm. 197, 208 i 224 de l'*Apèndix*).

10. No oblidem que aquesta pràctica pot ser d'un preciós ajut. No sé estar-me de citar-ne un pe-

te la importància que Rosselló acordava als llibres. El dia que disposem d'aquesta eina, en fi, no hi ha dubte que podrem plantejar-nos la qüestió de quina era la formació literària d'un escriptor, poeta i erudit al qual tot prometia una plaça de primer ordre en la universitat catalana de l'època si no s'hagués escaigut el que tots ja sabem. Així doncs, en lloc d'arriscar-nos a fer tal o tal conjectura, procedim a una sèrie de remarques, les que exigeixen la presentació dels 354 títols i els 264 noms d'autors que el lector trobarà a l'*Apèndix* d'aquest treball.

3. UN LECTOR POLIGLOT

Per procedir amb una mica d'ordre, fem-nos una pregunta ben senzilla: quines eren les llengües que dominava Rosselló-Pòrcel? Altrament dit, quines són les llengües que teòricament haurien d'estar representades a la seva biblioteca personal? Lluny de ser una qüestió de detall, com podria semblar a primera vista, la resposta pot ser-nos d'una gran utilitat bibliogràfica. En un text datat el 1952, el seu amic Salvador Espriu ens la contesta en part quan escriu:

...va aprendre el grec [...]. Sabia exquisidament el francès i l'italià (era capaç de recitar de cor llargs fragments de la *Divina Comèdia*) i els idiomes neollatins peninsulars. Coneixia molt bé el llatí i l'anglès. La seva curiositat era molt vasta; la seva lectura, molt extensa. Tinc al meu davant una llista,¹¹ escrita el mes de maig de 1937: vint-i-quatre títols, des de Martin¹² du Gard a Carco,¹³ passant per Mac Orlan,¹⁴ Benda,¹⁵ Alain,¹⁶ Lacreteille,¹⁷ Vil-drac,¹⁸ etc. Quasi tots autors francesos. Però igualment llegia Ezra Pound¹⁹ i T. S. Eliot,

tit exemple. El meu exemplar de la novel·la *Fanny* de Carles Soldevila, adquirit en una llibreria de vell de Barcelona, porta el tampó de Manuel de Montoliu. No es tracta pas de la 1a ed. sinó de la 3a. I, al marge de la p. 13, el crític hi va escriure en tinta: *actitud crítica davant el món passat*. També hi figuren altres passatges subratllats (amb tinta o llapis) i àdhuc alguna correcció.

11. *A la llum*, p. 149-150. La llista consta de 17 noms i 24 títols. Curiosament, Espriu no cita tots els autors representats amb més d'una obra: Mar Orlan (3), Ortega (3) però també Cocteau (2). Els altres autors postergats són: Barrès, Bedel, France, Gide, Larbaud, Lenotre, Morand i Salmon.

12. *Apèndix*, núm. 223.

13. *Idem*, núm. 175.

14. *Idem*, núm. 217-219.

15. *Idem*, núm. 174.

16. *Idem*, núm. 167.

17. *Idem*, núm. 206.

18. *Idem*, núm. 259-260.

19. Els noms d'E. Pound i de T. S. Eliot no figuren pas al Diccionari d'autors de l'*Apèndix*. Podria tractar-se d'una afusió indirecta a «l'antologia de poesia anglesa» que li havia prestat Carles Riba? Cf. Roberto MOSQUERA, *Rosselló-Pòrcel, universitari (1930-1936)*, a *Miscel·lània Joan Fuster*, VI (Barcelona, P.A.M., 1993), p. 259.

Baroja,²⁰ Huxley,²¹ Riba,²² George,²³ Ortega²⁴ o Mann.²⁵ Eren els noms d'aleshores, i alguns encara ho són d'avui. Molts tornaran a ser els de després. Ell assimilava el que llegia i es preparava per a la pròpia obra, en el doble aspecte d'erudit²⁶ i de creador.²⁷

El poeta de Sinera, com acabem de veure, ens resulta d'una gran ajuda. Amb el seu testimoniatge, en efecte, ve a completar-nos algunes llacunes evidents de l'*Apèndix*. Citem-ne només una, pel que fa a la llengua catalana. Entre els títols repertoriats, el lector no hi trobarà aparentment cap llibre de poemes de Carles Riba, la qual cosa no vol dir que un exemplar de les *Estances*, potser fins i tot dedicat, figurés a la biblioteca del mallorquí. En efecte, en referir-se als volums de la «Biblioteca de la Rosa dels Vents» que posseïa, la *Relació* es limita a enumerar-los. N'hi ha prou d'identificar-los aleshores separatament per descobrir que el volum setè de la col·lecció dirigida per Josep Janés no és altre que el que ens interessa.

Tampoc no hi figura, per passar a una altra llengua, cap llibre de Federico García Lorca, la qual cosa no significa tampoc que els seus llibres no fossin coneguts per Rosselló-Pòrcel. Ara bé, com podria descobrir el lector que, en una carta dirigida el novembre de 1935 a Espriu,²⁸ Rosselló-Pòrcel es refereix a un poema del granadí, la «Gacela de la terrible presència», publicat en la mateixa revista barcelonina en la qual segueix el seu sonet «Oh peresa de l'aire...» i que no figura a la *Relació*²⁹ d'Abraham i Rosselló Bover?

20. *Apèndix*, núm. 33, 34, 284, 285 i 286.

21. *Idem*, núm. 11 i 12. Quant als tres títols d'Huxley que dona R. Mosquera i que figuren al Diccionari d'autors de l'*Apèndix*, l'autor em precisa, en una carta de juny de 2000, que es basa en unes notes tretes a l'exposició de Palma. També m'indica que, trobant-se els autògrafs dins vitrines, sols en va poder veure la part exposada.

22. *Idem*, núm. 145, 330 i 331. Prescindeixo de la seva faceta de traductor que, en canvi, faig constar sempre que m'ha estat possible identificar-la a les referències bibliogràfiques. MOSQUERA, *ibid.*, p. 260, fa referència a una projectada però no realitzada traducció al castellà de les seves *Estances* sense precisar però la font en què es basa.

23. Recordem que cap obra seva no figura entre els sis autors de la biblioteca en alemany de l'*Apèndix*.

24. *Idem*, núm. 70-72.

25. *Idem*, núm. 5.

26. MOSQUERA, *ibid.*, p. 259-263, forneix documentació sobre el seu expedient acadèmic i una carta on exposa els problemes que li planteja, al juny de 1936, la seva tesi *El estilo de Baltasar Gracián*.

27. *A la llum*, p. 206-207.

28. *Idem*, p. 66. El punt d'interrogació afegit pels transcriptors darrere *Cunqueline* permet suposar que R.-P. al·ludeix irònicament a Álvaro Cunheiro, del qual la revista publica *Poemas antigos* (p. 8-9).

29. Es tracta del tercer número dels «Quaderns de Poesia» (octubre de 1935), corresponent al núm. 326 de l'*Apèndix*. En canvi sí que figuren a la *Relació* (núm. 1 i 3) les revistes «Almanac de les Lletres» i la «Revista de Poesia».

Si tornem ara al treball d'Espriu,³⁰ podem confeccionar un inventari de les llengües que dominava el seu amic. A més dels *idiomes neollatins peninsulars* (català, castellà i portuguès), es refereix explícitament a l'anglès, el francès, el grec, l'italià i el llatí. Allò que no precisa tanmateix és si era capaç de llegir o no en alemany. La presència a la biblioteca de dos toms d'un *Nuevo diccionario de las lenguas española y alemana*³¹ deixa entendre que, molt probablement, es veia amb cor d'atacar la lectura d'obres de Thomas Mann o de R. M. Rilke en la llengua original. Completem ara el testimoniatge d'Espriu amb algunes precisions autobiogràfiques que ens confirmen el domini de l'anglès, el francès i l'italià.³²

En una carta adreçada als seus pares, datada a l'Escola Internacional Espanyola de Madrid el 24 d'abril de 1936, Rosselló-Pòrcel els confessa literalment, a tall d'excusa:

També cal tenir en compte que aquesta setmana han estat a l'Escola 3 professors anglesos i que jo —*únic que convers aquí, entre els espanyols, aquesta llengua*— he estat encarregat d'acompanyar-los per Madrid, d'informar-los de la nostra institució, de contestar-los lo que els interessava (i han quedat contents: m'han convidat a passar, aquest estiu,³³ un mes a Londres, a ca-seva)...³⁴

Tot permet suposar que l'estudi de l'anglès l'havia efectuat a Mallorca. Però quan i on? A l'Institut de Palma, mentre hi estudiava el batxillerat? N'hi ha quedat aleshores constància escrita? Vet aquí una primera pregunta, de les moltes que podríem formular, i que haurà de quedar per al candidat a biògraf. Allò que en aquest cas no pot estranyar-nos és l'absència a la seva biblioteca d'un diccionari d'aquest idioma. A més del testimoni d'Espriu, i de la carta que acabem de veure, a la seva biblioteca hi apareixen setze títols en anglès, un dels quals és un manual de conversació,³⁵ la referència bibliogràfica del qual no m'ha estat possible d'identificar.

Ara bé, cosa ben freqüent entre els escriptors catalans de la seva època, la ter-

30. Segurament perquè és prou conegut, els editors no precisen que el mecanoscrit d'«Alguns records del meu amic Rosselló», que reproduïxen (p. 205-214), va ser publicat per S. ESPRIU, *Evocació de Rosselló-Pòrcel i altres assaigs* (Barcelona, Joaquim Horta editor, 1957), p. 22-28.

31. *Apèndix*, núm. 69.

32. Els autors de *A la llum* afirmen que «a Madrid, mentre cursava el doctorat, el curs 1935-36, havia exercit com a professor a l'Escola Plurilingüe», p. 71, sense precisar, però, les llengües dispensades.

33. En una tarja datada a Palma el 28-XII-1936, els pares li recomanen que «prescindas de tu proyectada estancia en Londres porque opinamos que mientras rijan las circunstancias actuales no debes moverte de Barcelona», *idem*, p. 169.

34. *Idem*, p. 62 (el subratllat és meu).

35. *Apèndix*, núm. 21.

cera llengua de cultura de Rosselló-Pòrcel (després del català i el castellà) era sense cap mena de dubte el francès. En això, l'alumne de l'Institut de Palma no feia més que seguir el mestratge del seu professor, Gabriel Alomar. Gràcies a un full sense títol,³⁶ que Abraham i Rosselló Bover atribueixen a l'època d'estudiant, ens assabentem de la importància que el mallorquí acordava a l'estudi d'aquesta llengua. El programa d'una jornada era el següent. Tenia previst llevar-se a les 7h 15 i anar-se'n a dormir a les 22h. De 10h a 11h, estudiar llatí, de 11h 30 a 12 h 30, català, i de 15h a 16h, francès i castellà de manera alternada. Els fruits d'aquesta autodisciplina no es podien pas fer esperar i no costaria gaire d'esmentar-ne alguns exemples. Deixem de banda les seves traduccions —publicades o inèdites— del francès al català. Al 1932, Rosselló-Pòrcel va mantenir una breu correspondència amb una noia francesa de Narbona, a la qual va adreçar algun poema traduït. Suzanne Mio, que així es deia, declara tenir tres anys menys que el seu corresponent. Pel novembre del mateix any, en un castellà un pèl pintoresc, li contestava:

Le he recibido vuestra última carta en agosto y también vuestra madrigal. Doy á V.D. las gracias y le felicito sinceramente de su poema [...]. *La traducción en francés* no es bien rendida, pero al leer *el madrigal en catalán* se siente bien el tono amoroso y poético [...]. Encore une fois je vous répète mon grand plaisir de posséder un madrigal de votre composition.³⁷

De quin poema podia tractar-se? Tot fa suposar que és el *Madrigal*³⁸ aparegut per primera vegada a *La Nostra Terra* el gener de 1932. Si més no, el títol i les dades coincideixen. El poeta, encara que d'una manera aproximada, s'atrevia a fer-ne ell mateix la versió francesa, que probablement s'ha perdut. Però la gran sorpresa del llibre d'Abraham i Rosselló Bover és, en aquest sentit, el poema compost, dos anys després a Santander, ara directament en francès. Fins ara completament desconegut, el «Deuxième Souvenir de La Magdalena»³⁹ segons Roberto Mosquera, que en presenta la traducció al català signada per Antoni Nadal,

és un poema d'una gran llibertat formal. Amb imatges aparentment surrealistes, algunes de les quals són d'un erotisme clar, i amb personatges històrics que hi contrasten, com l'erudit Marcelino Menéndez Pelayo i l'actriu Clara Bow, sembla que el poeta hi vol expressar, d'una manera vehement, la felicitat d'una experiència amorosa.⁴⁰

36. *A la llum*, p. 2.

37. *Idem*, p. 138 (els subratllats són meus. Regularitzo l'ortografia del francès).

38. Bartomeu ROSELLÓ-PÒRCEL, *Obra poètica* (Palma de Mallorca, Moll, 1975), p. 8 i 98.

39. *A la llum*, p. 87-88.

40. R. MOSQUERA, *Un poema en francès*, «El Mirall», núm. 94 (juny de 1998), p. 17.

Capítol a part mereixeria l'estudi de les traduccions dutes a terme o projectades per Rosselló-Pòrcel. Tenint en compte que, com hem vist, el llibre d'Abraham i Rosselló Bover hi dedica la vuitena secció, podem limitar-nos a sobrevolar el tema. Cinc són els projectes: la traducció d'*Aucassin et Nicolette*, inacabada i conservada; la d'*El Prometeu mal encadenat*, d'André Gide, apareguda a Barcelona el 1935; la de les *Pensées* de Blaise Pascal, inacabada i conservada; la de la *Història del soldat* de C. F. Ramuz, estrenada a Barcelona el 1935, però avui perduda, i, en fi, la dels *Souvenirs d'enfance et de jeunesse* d'Ernest Renan, inacabada i conservada. Encara hi caldria afegir l'*Antologia de poetas mallorquines*, apareguda el 1930, la de les *Estances* de Ribá, que potser ni va començar, i la projectada de les Verrires *De suppliciis*, de Ciceró.

4. UN POLÍGRAF EN POTÈNCIA

L'últim treball, acceptat *pro pane lucrando*, tal com confessa al seu amic Espriu en una carta⁴¹ datada a Palma el juliol de 1935, ens mena directament a la necessitat de resoldre el seu avenir des d'un punt de vista professional. La tesi sobre Gracián no sols hauria estat sens dubte un treball de gran qualitat sinó que li hauria d'haver valgut a més a més una plaça a la universitat espanyola de l'època. Ara bé, el que ara ens interessa subratllar és que el seu poliglòtisme el menava cap a un poligrafisme, algunes proves del qual queden reflectides en la seva biblioteca. Així, en una altra carta dirigida al mateix corresponçal, Rosselló-Pòrcel li confessa un projectat viatge a Itàlia que no va poder realitzar. De rebot, ens informa que el seu interès per les llengües de cultura no era senzillament la d'un creador:

Dius que la Lola va a Nàpols. Pregunta-li quan. A veure si és a l'estiu. Potser hi coincidiríem. *El meu tema m'exigeix molta lectura italiana*. I ja saps que aquella ciutat està feta a mida meva.⁴²

Precisament aquesta dedicació universitària, complementada per una projectada antologia de la poesia de Quevedo, de la qual se'ns ha conservat el pròleg i l'índex del llibre,⁴³ ens ajuda a comprendre la presència de certs títols que van dels treballs del seu mestre Dámaso Alonso,⁴⁴ a certs clàssics castellans com Luis de

41. *A la llum*, p. 29.

42. *Idem*, p. 66 (et subratllat és meu. Regularitzo els accents de la transcripció).

43. *Idem*, p. 134-135.

44. *Apèndix*, núm. 23-25.

Góngora,⁴⁵ Antonio de Guevara,⁴⁶ Fray Luis de León⁴⁷ o Gregorio Silvestre.⁴⁸ Però, com en el cas de la literatura italiana, on igualment apareixen els clàssics Alfieri,⁴⁹ Carducci,⁵⁰ Dante,⁵¹ Metastasio⁵² o Tasso,⁵³ la curiositat intel·lectual desbordava àmpliament els límits que es poden acordar a un mer especialista del Barroc.

5. PRESENTACIÓ D'UN CORPUS BIBLIOGRÀFIC

Com procedir a l'hora de presentar el corpus obtingut a partir del volum editat per Abraham i Rosselló Bover? Ja hem vist que la seva *Relació* no inclou tots els llibres conservats ni tots els exhibits a l'Exposició de 1998. Ara cal recordar que no sempre les referències són completes. Tant hi pot faltar el nom de l'autor,⁵⁴ com el nom de l'obra.⁵⁵ En altres casos, a les dues anomalies suara apuntades, cal afegir-hi encara alteracions produïdes en una llengua estrangera, com podrien ser les *Couseries du lundi*⁵⁶ o les *Aventures. Tois russes, tois anglais*.⁵⁷ Calia adoptar, per tant, uns criteris que permetessin una consulta còmoda al lector interessat. Per això, sempre que ha estat possible de resoldre aquestes alteracions, de vegades transformades en veritables petits enigmes, es precisa a les referències, com veurem a continuació si prenem com a exemple els dos últims títols francesos:

243. [SAINTE-BEUVE], *Causeries du lundi* [1a ed. 1851-1862]. BIB núm. 29.

255. [VERNE, J.], *Aventures de trois Russes et de trois Anglais* [1a ed. 1835].
BIB núm. 16.

El primer número que obre les dues referències correspon al de l'*Apèndix* del present treball, on figuren als números 243 i 255 en una sèrie de 354 títols obtin-

45. *Idem*, núm. 10.

46. *Idem*, núm. 53.

47. *Idem*, núm. 64.

48. *Idem*, núm. 81.

49. *Idem*, núm. 247.

50. *Idem*, núm. 265.

51. *Idem*, núm. 267.

52. *Idem*, núm. 270.

53. *Idem*, núm. 274.

54. Com és el cas de Gabriel Miró, autor de l'obra *Del buerto provinciano*. Cf. *Relació*, núm. 36, i *Apèndix* núm. 67.

55. Es tracta de Ciceró. Cf. *Relació*, núm. 22, i *Apèndix* núm. 278.

56. Cf. *Relació*, núm. 29, i *Apèndix* núm. 243.

57. Cf. *Relació*, núm. 16, i *Apèndix* núm. 255.

guts d'una manera que explicarem més endavant. En segueix després, entre claudàtors, el nom de l'autor identificat, que no constava en cap dels dos casos a la *Relació*. Hi figura a continuació el títol normalitzat en la llengua utilitzada però no es fan servir els claudàtors a fi de no carregar excessivament l'*Apèndix*. En canvi sí que apareix entre claudàtors qualsevol informació afegida. Per això, en els dos exemples de més amunt, hi van els anys de la primera edició de l'obra repertoriada, la de Sainte-Beuve i la de Jules Verne.⁵⁸ En fi, l'abreviació BIB, com es recorda al quadre de les *Sigles utilitzades* amb què s'obre la llista de l'*Apèndix*, remet a la *Relació* de la biblioteca de Rosselló-Pòrcel, seguit del número atribuït per Abraham i Rosselló Bover. La qual cosa equival a dir, com ja s'ha indicat, que les *Causeries du lundi* o la novel·la de Verne hi figuren, respectivament, sota els números 29 i 16.

Un cop classificats aquests primers 178 títols (en realitat 189, si hi afegim els volums desglossats pertanyents a la «Biblioteca de la Rosa dels Vents»), els problemes persisteixen però alguns queden definitivament resolts. Per exemple, el llibre de Guillem Colom, *Jaume IV de Mallorca*,⁵⁹ n'ha de ser exclòs car la primera edició és 1955, és a dir, posterior a la mort de Rosselló-Pòrcel.⁶⁰ M'ha semblat, d'altra banda, que s'hi podien afegir d'altres títols, dels quals, aquest cop, no sols coneixem l'any en què van ser adquirits sinó fins i tot l'any (de vegades el mes i tot) en què van ser llegits. Dissortadament, aquestes llistes tornen a ser incompletes, com em comunica Roberto Mosquera, gràcies al qual la llista s'enriqueix amb alguns títols que el lector no trobarà al volum d'Abraham i Rosselló Bover. Tot plegat, que les llistes autògrafes permeten elevar a un total de 354 els títols de la biblioteca de Rosselló-Pòrcel, xifra a hores d'ara manifestament incompleta, encara que, com acabem de precisar, hi afegim els llibres adquirits⁶¹ (abreviats ADQ.) o llegits⁶² (abreviats LLEG.) pel mallorquí.

58. Un petit article en castellà, aparegut el 1932 a la revista «Ágora», ens demostra l'erudició de què el jove professor pot fer gala. El seu treball es clou amb una N. B. on precisa que es refereix a la cinquena edició de Jules ROMAINS, *La vie unanime*, Paris, Gallinard (*sic*), 1932. Al lector, li pot resultar útil saber, com ho precisem al núm. 333 de l'*Apèndix*, que la 1a edició del llibre és de 1908.

59. Cf. *Relació*, núm. 83, i *Apèndix* núm. 100.

60. «En canvi, fou publicada —el 1955— una altra peça de Guillem Colom, la tragèdia *Jaume IV*, premiada el 1949 per l'Ajuntament de Palma, amb motiu del sisè centenari de la mort de Jaume II...» ens precisa Josep MASSOT I MUNTANER, *Cultura i vida a la Mallorca entre la guerra i la postguerra (1930-1950)* (Barcelona, PAM, 1978), p. 264.

61. *A la llum*, p. 156-158. Els editors reproduïxen del «Quadern TOMEU» una primera llista de «Llibres comprats» a l'octubre de 1935, una segona, al novembre de 1935, i una tercera en el curs 1936-37, sense precisar però si són completes o no.

62. *Idem*, p. 149-151 i 153. Sempre extretes de la mateixa font, Abraham i Rosselló Bover publiquen una primera llista de llibres llegits al maig de 1937, una segona a l'agost de 1936 i una tercera al juny de 1937 sense precisar tampoc si són completes o no.

Amb totes aquestes informacions hi havia el risc que l'*Apèndix*, l'existència del qual és per definició provisional, resultés d'una consulta complicada. D'aquí, que calgués trobar una manera còmoda i fàcil de consultar-lo. Després de diverses temptatives, m'he decantat pel criteri de la llengua en què, si més no aparentment (el problema no sempre ha quedat resolt), va ser publicat el llibre. Només calia aleshores oferir-los per ordre alfabètic per obtenir el quadre següent:

ELS LLIBRES DE B. R.-P. SEGONS
LA LLENGUA UTILITZADA

<i>Llengua</i>	<i>Núm. de les referències</i>	<i>Total</i>
Alemanys	1-6	6
Anglès	7-22	16
Castellà	23-91	69
Català	92-166	75
Francès	167-263	97
Grec	—	—
Indi	—	—
Italià	264-276	13
Llatí	277-281	5
Polonès	—	—
Portuguès	—	—
Provençal	—	—
Rus	—	—
<i>Total parcial</i>		281
<i>Addenda</i>	282-354	73
<i>Total</i>		354

Com veiem, gràcies al quadre, si als llibres repertoriats a la *Relació* hi afegim els adquirits i/o llegits per Rosselló-Pòrcel els últims anys de la seva vida, obtenim un total de 281 referències. Però aquesta suma es pot elevar fins a 354 si hi incorporem els títols que donem a l'*Addenda*. Sota aquesta denominació hi figuren els títols de lectura obligatòria que el jove professor imposava als alumnes suspesos i dels quals s'ocupava a l'estiu. Tot fa pensar que, fent prova del rigor intel·lectual en què es basa la seva obra, no s'hauria atrevit a imposar-los unes obres que ell no

hagués llegit prèviament. Per tal d'identificar-les fàcilment, van seguides d'un asterisc. Els títols que no el porten són d'una altra mena. Es tracta d'obres crítiques, comentades o al·ludides pel poeta al llarg del volum *A la llum*, amb precisió de la pàgina on surten.

Amb la intenció de facilitar la consulta dels 354 títols, que hom podrà presentar alfabèticament, fent abstracció per tant de la llengua utilitzada, el dia que hagin estat resolts tots els problemes bibliogràfics, l'*Apèndix* es clou amb un *Diccionari d'autors*. El lector hi trobarà els noms dels 267 corresponents a les obres repertoriades. Ara bé, uns pocs casos —nou concretament— són presentats d'una manera especial. Es tracta d'autors que han estat manlevats a un treball publicat per Roberto Mosquera després de l'aparició del volum d'Abraham i Rosselló Bover. Ja hem avançat en quines condicions l'estudiós va haver de treballar. Sense poder consultar directament els autògrafs ni disposar, per exemple, de fotocòpies, resultava gairebé inevitable que en el seu treball s'hi esmunyissin algunes alteracions,⁶³ fins i tot que s'hi mantingués algun error de Rosselló-Pòrcel⁶⁴ mateix. Gràcies a la seva perspicàcia detectivesca, l'*Apèndix* s'enriqueix doncs amb sis autors sovint de primera importància⁶⁵ alhora que tenim la confirmació de la provisionalitat evident de les nostres coneixences en un terreny que queda ara a la disposició dels investigadors.

6. CONCLUSIÓ

Estudiat fins aquí bàsicament com a poeta, Bartomeu Rosselló-Pòrcel és alhora un investigador universitari, crític i traductor com ens confirma l'estudi de la seva biblioteca. Fins al 1998 hom va poder creure que aquesta, com va arribar amb tantes altres de l'època, havia estat dispersada. La seva exposició parcial a Palma de Mallorca i, sobretot, el llibre que Xavier Abraham i Pere Roselló Bover van dedicar a l'escriptor, que n'inclou una mostra ben representativa, marca una petita revolució corpernicana.

63. R. MOSQUERA, *Bartomeu Rosselló-Pòrcel: cronologia*, «Estudis Baleàrics», núm. 64-65, juny 1999-gener 2000, p. 9-14. Hom hi troba, per exemple, *Les Thibault* de Martin du Gard transformat en *Les Thibaudet* o el nom de Pierre-Louis Landsberg convertit en Lausberg, explicables per la grafia de Rosselló-Pòrcel.

64. Com el títol de la novel·la de James Joyce *The Portrait of the artist as a young man*, el qual apareix alterat en *A [sic] Portrait* etc., per la pròpia mà de Rosselló-Pòrcel. També es deu a ell que en la llista d'obres imposades als seus alumnes hi apareguin citats en català títols d'obres estrangeres que sols es trobaven traduïdes aleshores en castellà.

65. Aldous Huxley, James Joyce, Soren Kirkegaard, D. H. Lawrence, Sinclair Lewis i Alfonso Reyes.

Tant per a l'edició crítica de la seva *Obra Completa* com per a la biografia del nostre autor, obres totes dues esdevingudes indispensables i urgents, caldran alguns treballs com l'esbossat avui. La reconstrucció i estudi de la seva biblioteca personal, en efecte, poden ajudar enormement aquestes dues tasques. A tall d'exemple, i sense que això vulgui dir que el poeta només va ser influït pels llibres conservats, prenguem un tema recurrent en la seva obra poètica: el de la mort.

Estudiat recentment per Antoni Nadal, aquest estudiós no es refereix gens a dos llibres que figuren a la biblioteca personal i en els quals la paraula *mort* ja apareix al títol. Es tracta, respectivament, de *Du Sang, de la volupté et de la mort* de Maurice Barrès i de *l'Essai sur l'expérience de la mort* de Pierre Louis Landsberg. Del primer, publicat per primera vegada el 1893, tenim la certesa que Rosselló-Pòrcel el va llegir el maig de 1937, gairebé segur en una edició posterior. Quant al segon títol, publicat per primera vegada el 1936, va ser llegit, segons consta en un autògraf del mallorquí, a l'agost de 1936. Cap de les dues obres no figuren, però, a la *Relació* d'Abraham i Rosselló Bover, que havíem pres com a punt de partida d'aquest treball. Voldria precisar, per últim, que m'ha estat impossible de fullejar els dos títols suara esmentats.

En fi, d'una manera més general, i si escriure és haver llegit, l'estudi de la biblioteca de Bartomeu Rosselló-Pòrcel ens confirma la riquesa, la varietat, la solidesa i el rigor de la seva vasta i precoç formació literària. No són aquestes unes raons suficients perquè els investigadors de demà continuïn avançant pel camí avui a penes artigit?

ANTONI-LLUC FERRER
Universitat de Provença

APÈNDIX

LA BIBLIOTECA DE BARTOMEU ROSSELLÓ-PÒRCEL

SIGLES UTILITZADES

- ADQ:** títol adquirit per B. R.-P. a la data que s'indica, segons *A la llum*, p. 156-158.
- BIB:** títol pertanyent a la biblioteca de B.R.-P., seguit del número atribuït a *idem*, p. 217-218.
- LLEG:** llibre llegit per B.R.-P. a la data que s'indica, *idem*, p. 149-151, 153.
- tr cat, fr, ita, etc.:** traducció catalana, francesa, italiana, etc.
- xxxx:** any de l'edició sense identificar.
- 1a ed.:** primera edició de l'obra, seguit de la data.
- ?:** dubte en l'atribució, identificació, datació, etc. d'un títol.
- *:** seguint un títol, obra de lectura obligatòria per als alumnes de B. R.-P.
- R [oberto] M [osquera], B.R.-P.:** *cronologia*, a «Estudis Balearics» (juny 1999-gener 2000), p. 9-13).

I. BIBLIOTECA EN ALEMANY

1. FRANK, L., *Bruder und Schwester* [1a ed. 1930]. ADQ. 1936/37, p. 158.
2. GOETHE, J. W., *Werther* [1a ed. 1774]. BIB 178.
3. HOFFMANN, E. T. A., *Märchen* [1a ed. xxxx]. BIB 126.
4. KANT, E., *Morale* [?]. BIB 130.
5. MANN, T., *Tod in Venedig* [1a ed. 1910]. ADQ. 1936/37, p. 158.
6. RILKE, R. M., *Briefe an eine junge Frau* [1a ed. 1903]. BIB 17.
(Vegeu també els números: 39, 52, 69, 91, 115, 247, 271 i 276.)

II. BIBLIOTECA EN ANGLÈS

7. CHESTERTON, G. K., *The Incredulity of Father Brown* [1a ed. 1929]. ADQ. 1936/37, p. 157.
8. CHESTERTON, G. K., *The Man who was Thursday* [1a ed. 1908]. ADQ. 1936/37, p. 157.
9. *Collection of British Authors*. BIB 23.
10. GÓNGORA, L. de, *The Solitudes*. BIB 172.
11. HUXLEY, A., *Crome Yellow* [1a ed. 1921]. LLEG.: VIII-1936, p. 151.
12. HUXLEY, A., *Those barren heaves* [1a ed. 1925]. LLEG.: VIII-1936, p. 151.
13. JOYCE, J., *A [sic] Portrait of the Artist as a Young Man* [1a ed. 1916]. ADQ. 1936/37, p. 157.
14. JOYCE, J., *Ulysses* [1a ed. 1922]. BIB 174.
15. KEATS, J., *Poetical Works* [1a ed. xxxx]. BIB 155.

16. LONGFELLOW, H. W. [Obra no precisada]. BIB 120.
17. POPE, A. [4 vol. no precisats]. ADQ. 1936/37, p. 157.
18. *Selected English Essays*. BIB 165.
19. *Selected Stories by «Q»*. BIB 166.
20. SHAKESPEARE, W., *Hamlet, Prince of Denmark* [1a ed. 1600]. ADQ. 1936/37, p. 157.
21. SHOLMAN, *Conversation guide*. BIB 27.
22. SMOLLET, T., *Life and Opinions of Tristram Shandy* [1a ed. 1760-1767]. BIB 113.
(Vegeu també els números: 55, 64, 68, 97, 142, 153, 166 bis, 204 i 248.)

III. BIBLIOTECA EN CASTELLÀ

23. ALOMAR, G., *La Política idealista* [1a ed. 1923]. BIB 97.
24. ALONSO, D., *Aquella arpa de Bécquer* [1a ed. 1935]. ADQ. X-1935, p. 156.
25. ALONSO, D., *La lengua poética de Góngora* [1a ed. 1935]. ADQ. X-1935, p. 156.
26. ALONSO, D., *Poemas puros* [1a ed. 1921]. ADQ. XI-1935, p. 156.
27. ALTOLAGUIRRE, M., *Antología de la poesía romántica española* [1a ed. 1932]. BIB 6.
28. ANDRENIO, *De Gallardo a Unamuno* [1a ed. 1928]. ADQ. XI-1935, p. 156.
29. ANDRENIO, *Pen Club* [1a ed. 1928]. ADQ. XI-1935, p. 156.
30. ANDRENIO, *Pirandello y Compañía* [1a ed. 1928]. ADQ. XI-1935, p. 156.
31. AZAÑA, M., *La Invención del Quijote y otros ensayos* [1a ed. 1934]. BIB 93.
32. AZORÍN, *Doña Inés* [1a ed. 1925]. BIB 43.
33. BAROJA, P., *Aurora roja* [1a ed. 1904]. BIB 15.
34. BAROJA, P., *La Busca* [1a ed. 1904]. BIB 90.
35. BLASCO IBÁÑEZ, V., *Arroz y tartana* [1a ed. 1894]. BIB 11.
36. BOILEAU, N., *Obras*. BIB 137.
37. CADALSO, J., *Cartas marruecas* [1a ed. 1789]. BIB 20.
38. CHATEAUBRIAND, R. de, *Atala y René* [1a ed. 1801-1802]. BIB 14.
39. [BUSSE, L.], *Concepción del Universo [según los grandes filósofos modernos trad. del alemán por J. Crexells, 1925]*. BIB 24.
40. [COSSÍO, M. B.], *De su jornada (fragmentos)* [1a ed. 1929]. BIB 35.
41. «Cruz y Raya» [núm. 1, 1933]. ADQ. 1936/37, p. 157.
42. DARÍO, R., *Canto errante* [1a ed. 1907]. BIB 19.
43. *Diccionario francés-español español-francés* (2 toms). BIB 38.
44. DOSTOIEVSKI, F., *Las Noches blancas* [1a ed. 1848]. BIB 101.
45. [ESPINA, GARCÍA, A.], *Luis Candelas [el bandido de Madrid, 1a ed. 1929]*. BIB 123.
46. ESPRONCEDA, J. de, *El Estudiante de Salamanca* [1a ed. 1836-1837]. BIB 45.
47. *Examen de la posibilidad* (toms I i II). BIB 59.
48. *Fábula*, BIB 60.
49. *Garcilaso*. BIB 64.
50. *Gaspar Melchor de Jovellanos*, BIB 65.
51. GRACIÁN, B., *Oráculo manual* [1a ed. 1646]. ADQ. X-1935, p. 156.

52. GRAU, K. J., *Lógica* [tr. esp. de D. Miral, 1928]. BIB 119.
53. GUEVARA, A. de, *Menosprecio de corte y alabanza de aldea* [1a ed. 1539]. BIB 127.
54. *Hernán Cortés*. BIB 69.
55. *Historia de la literatura inglesa*. BIB 72.
56. *Historia de la literatura rusa*. BIB 73.
57. *Historia del género humano*. BIB 76.
58. *Historia de los conflictos entre la religión y la ciencia* [?]. BIB 75.
59. HOMERO, *Obras completas*. BIB 136.
60. HUGO, V., *Napoleón el pequeño* [1a ed. 1852]. BIB 132.
61. JIMÉNEZ, J. R., *Segunda antología poética* [1a ed. 1922]. BIB 162.
62. *Lado de marionetas* [?]. BIB 99.
63. LAMARTINE, A. de, *Poesía*. BIB 145.
64. LEÓN, L. DE, *Poesías* (Oxford). ADQ. X-1935, p. 156.
65. *Lope de Vega (sus amores)* [?]. BIB 121.
66. [MENÉNDEZ PIDAL, R.], *Floresta de leyendas heroicas españolas* [compilada por... 1a ed. 1928]. BIB 63.
67. [MIRÓ, G.], *Del buerto provinciano* [1a ed.. 1911]. BIB 36.
68. MOORE [G. E.], *Ética* [1a ed. 1912]. BIB 58.
69. *Nuevo diccionario de las lenguas española y alemana* (2 toms). BIB 135.
70. ORTEGA Y GASSET, J., *Kant* [1a ed. 1929]. LLEG.: V-1937, p. 149.
71. ORTEGA Y GASSET, J., *La deshumanización del arte* [1a ed. 1925]. LLEG.: V-1937, p. 149.
72. ORTEGA Y GASSET, J., *Misión de la Universidad* [1a ed. 1930]. LLEG.: V-1937, p. 149.
73. OTEIZA, L., *Los Poetas* [1a ed. xxxx]. BIB 122.
74. PÉREZ GALDÓS, B., *Episodios Nacionales, Bailén* [1a ed. 1873-1875]. BIB 53.
75. [PÉREZ DE URBEL, J.], *El Año Cristiano* [1a ed. 1933-35, 5 vol.]. BIB 10.
76. *Programa E.I.E.* ADQ.: X-1935, p. 156.
77. RACINE, *Teatro completo*. BIB 171.
78. *El Régimen municipal*. BIB 48.
79. *Romancero del Cid (tomo 1)*. BIB 159.
80. *La Señora Berta Garlán* [?]. BIB 98.
81. SILVESTRE, G., *Poesías* [1a ed. 1582]. ADQ.: X-1935, p. 156.
82. *Sobre jesuitas* [?]. BIB 168.
83. ROSSELLÓ-PÒRCEL, B., *Antología de poetas mallorquines* [1a ed. 1930]. BIB 7.
84. UNAMUNO, M. de, *Ensayos* [1a ed. 1916-1918]. BIB 52.
85. VALBUENA PRAT, A., *Historia de la poesía canaria* [1a ed. 1937]. BIB 74.
86. [VALLE-INCLÁN, R. M. del], *Jardín novelesco* [1a ed. 1905]. BIB 81.
87. VALLE-INCLÁN, R. M. del, *Viva mi dueño* [1a ed. 1928]. ADQ.: 1936/37, p. 158.
88. VICENTE, G., *Poesías*. BIB 148.
89. VILA-URRUTIA, *Fernando VII rey absoluto* [1a ed. 1931]. ADQ. 1936/37, p. 157.
90. VILLALONGA, L., *Fedra* [1a ed. 1932]. BIB 62.
91. VOSSLER, K., *Introducción a la literatura española del Siglo de Oro* [1a ed. 1934]. BIB 80.
(Vegeu també el número: 10.)

IV. BIBLIOTECA EN CATALÀ

92. ALBERT, S., *Confins* [1a ed. 1921]. BIB 25.
93. «Almanac de les Lletres». BIB 1.
94. ALOMAR, G., *De poetisació* [1a ed. 1908]. BIB 33.
95. AMADES, J., *Cançons populars amoroses i cavalleresques* [1a ed. 1935], LLEG.: VIII-1936, p. 151.
96. *Antologia patriòtica de la poesia catalana* [pròleg d'A. Esclasans, epíleg de J. Janés i Olives, 1a ed. 1936], 157, BIB 9.
97. BEERBOHM, M., *L'hipòcrita santificat* [tr. cat. d'A. Esclasans, 1937]. BIB 2.
98. BONTEMPELLI, M., *La dona dels meus somnis* [tr. cat de Miquel Llor, 1935]. BIB 92.
99. COLOM, G., *De l'alba al migdia* [1a ed. 1929]. BIB 31.
100. COLOM, G., *Jaume IV de Mallorca* [Tragèdia en vers en tres actes, 1a ed. 1955]. BIB 83.
101. COROMINES, P., *A recés dels tamarius* [1a ed. 1925]. BIB 4.
102. *Curial e Güelfa* [s. xv, 1a ed. 1901]. BIB 30.
103. DUHAMEL, G., *Consideracions sobre les memòries imaginàries* [tr. cat d'A. Farreres, 1937]. BIB 2.
104. DUVERNOIS, H., *Dietari d'un pobre home* [tr. cat de F. Pineda i Verdaguier, 1936]. BIB 2.
105. ESPRIU, S., *Aspects* [1a ed. 1934]. BIB 13.
106. ESPRIU, S., *El Doctor Rip* [1a ed. 1931]. BIB 44.
107. ESPRIU, S., *Laia* [1a ed. 1932]. BIB 100.
108. ESPRIU, S., *Miratge a Citerea* [1a ed. 1935]. BIB 128.
109. ESTELRICH, J., *Fènix o l'esperit de la Renaixença* [1a ed. 1934]. ADQ. 1936/37, p. 158.
110. FOLGUERA, J., *Les Noves valors de la poesia catalana* [1a ed. 1919]. BIB 108.
111. FRANCE, A., *Les set dones de Barbablau* [tr. cat de P. Montserrat, 1937]. BIB 2.
112. GARCÉS, T., *Paisatges i lectures* [1a ed. 1926]. BIB 140.
113. GARCIA [F.V.?), *Poesies*. BIB 147.
114. GIDE, A., *El Prometeu mal encadenat* [tr. cat de B. R.-P., 1937]. BIB 47.
115. GOETHE, J. W., *Pensaments* [tr. cat de J. Maragall, 1910 ?]. BIB 142.
116. *Grec* (1929) [?]. BIB 68.
117. GUERAU DE LIOST, *Antologia lírica* [1a ed. 1937, tria de J. Teixidor]. BIB 2.
118. GUIMERÀ, A., *Epistolari* [1a ed. 1930]. BIB 54.
119. JUAN ARBÓ, S., *Terres de l'Ebre* [1a ed. 1932]. ADQ. X-1935, p. 156.
120. LLULL, R., *Art Amativa, Arbre de Filosofia* [1290, 1a ed. 1933]. BIB 12.
121. LLULL, R., *Llibre d'Amic e Amat* [1284, 1a ed. 1914]. BIB 116.
122. LLULL, R., *Poesies* [1a ed. 1925]. BIB 154.
123. LOPEZ PICÓ, J.-M., *A mig aire del temps* [1a ed. 1923]. BIB 153.
124. LOPEZ PICÓ, J.-M., *Antologia lírica* [1a ed. 1931]. BIB 8.
125. LOPEZ PICÓ, J.-M., *Turment-Froment* [1a ed. 1910]. BIB 173.
126. MARAGALL, J., *Poesies*. BIB 151.
- 126 bis. MASERAS, A., *L'arbre del bé i del mal* [1a ed. 1937]. BIB 2.
127. MAURA, G., *Aigoforts* [1a ed. 1892]. BIB 5.

128. METGE, B., *Lo Somni* [1399, 1a ed. 1927]. BIB 118.
129. MISTRAL, F., *Mireia* [tr. cat de M. A. Salvà 1917 ?]. BIB 129.
130. [MOLL, F. de B.], *Cançons populars mallorquines. I. Amoroses* [selecció i comentari de... 1a ed. 1934]. ADQ.: 1936-37, p. 157.
131. MONTOLIU, M. de, *Estudis de Literatura Catalana*, tom IV [1a ed. 1912]. BIB 57.
132. NICOLAU D'OLWER, LL., *El pont de la mar blava* [1a ed. 1928]. BIB 46.
133. NICOLAU D'OLWER, LL., *L'expansió de Catalunya* [1a ed. 1926], ADQ.: 1936-37, p. 158.
134. *Nit fantàstica* [?]. BIB 133.
135. OLIVER, J., *Contraban* [1a ed. 1937]. BIB 2.
136. OLIVER, M. S., *Poesies* [1a ed. 1910]. BIB 152.
137. ORS, E. D', *Glosari* [1a ed. 1906-1920]. BIB 66.
138. PI SUNYER, C., *Tres aventurers italians a Barcelona* [1a ed. 1936], ADQ.: 1936-37, p. 157.
139. PLA, J., *Cartes de lluny* [1a ed. 1928]. BIB 21.
140. PLA, J., *Vida de Manolo* [1a ed. 1928]. LLEG.: VIII-1936, p. 151; ADQ.: 1936-37, p. 157.
141. PLANAS BACH, M., *El vent* [1a ed. 1937]. BIB 2.
142. POE, E. A., *Els Assasinsats del carrer Morgue* [tr. cat de C. Riba, 1918]. BIB 49.
143. *Poesies triades* [?]. BIB 149.
144. «La Revista de Poesia» (set-nov. 1925). BIB, 3.
145. RIBA, C., *Estances* [1a ed. 1913-1919]. BIB 2.
146. RIBER, LL., *La Minyonia d'un infant orat* [1a ed. 1935]. BIB 95.
147. ROIG, J., *Llibre de les dones* [1531, 1a ed. 1905]. BIB 117.
148. ROS ARTIGUES, J., *Hong-Cong, 19 (groc-oliva)* [1a ed. 1937]. BIB 2.
149. ROSSELLÓ-PORCEL, B., *Quadern de sonets* [1a ed. 1934]. BIB 157.
150. RUYRA, J., *La Parada* [1a ed. 1919]. BIB 96.
151. SAGARRA, J. M. DE, *Cançons d'abril i de novembre* [1a ed. 1918]. BIB, 18.
152. SALLUSTI, *Obres* [tr. cat de Ll. Riber, 1921 ?]. BIB 138.
153. SICHEL, E., *El Renaixement* [tr. cat de C. Riba, 1919]. ADQ.: X-1935, p. 156.
154. SIENKIEWICKZ, E., *Bàrtek, el vencedor* [tr. cat de C. Riba, 1937]. BIB 2.
155. SOLDEVILA, C., *Fanny* [1a ed. 1929]. BIB 61.
156. TRABAL, F., *Judita* [1a ed. 1930]. BIB 151.
157. TRABAL, F., *Quo vadis Sánchez* [1a ed. 1931]. BIB 158.
158. TURMEDA, A., *La Disputa de l'ase* [1a ed. 1418]. BIB 42.
159. *Vària d'autors catalans* (ms. relligat per B. R.-P.). BIB 175.
160. VERDAGUER, J., *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa* [1a ed. 1889]. BIB 41.
161. VERDAGUER, J., *Idillis i cants místics* [1a ed. 1879]. BIB 78.
162. VERGA, G., *Els Mala-Ànima* [tr. cat de M. Llor, 1930]. BIB 50.
163. VICENS VIVES, J., *Ferran II i la ciutat de Barcelona* [1a ed. 1936-1937]; ADQ.: 1936-37, p. 157.
164. VILLALONGA, LL., *Mort de dama* [1a ed. 1931]. BIB 131.
165. VINYOLI, J., *Primer desenllaç* [1a ed. 1937]. BIB 156.
166. VIRGILI, *L'Eneida* [tr. cat de Ll. Riber, 1917-1918 ?]. BIB 51 i 87.
- 166 bis. WHITMANN, W., *Fulles d'herba* [tr. cat de C. Montoliu, 1937]. BIB 2.

(Vegeu també els números: 83 i 90).

V. BIBLIOTECA EN FRANCÈS

167. ALAIN, *Mars ou la guerre jugée* [1a ed. 1921]. LLEG.: V-1937, p. 149.
168. APOLLINAIRE, G., *Alcools* [1a ed. 1913]. ADQ.: X-1935, p. 156.
169. APOLLINAIRE, G., *Calligrammes* [1a ed. 1918]. ADQ.: 1936/37. LLEG.: VIII-1936, p. 151.
170. BALZAC, H. de, *Le Père Goriot* [1a ed. 1834]. BIB 104.
171. BARRÈS, M., *Du Sang, de la volupté et de la mort* [1a ed. 1893]. LLEG.: V-1937, p. 149.
172. BARRÈS, M., *Gréco ou le secret de Tolède* [1a ed. 1923]. LLEG.: VI-1937, p. 153.
173. BEDEL, M., *Molinoff, Indre-et-Loire* [1a ed. 1928]. LLEG.: V-1937, p. 153.
174. BENDA, J., *L'Ordination* [1a ed. 1912]. LLEG.: V-1937, p. 149.
175. CARCO, F., *Printemps d'Espagne* [1a ed. 1931]. LLEG.: V-1937, p. 149.
176. *La Chanson de Roland*. BIB 91.
177. [CHERBULIEZ, V.], *Le comte Kostia* [1a ed. 1863]. BIB 102.
178. COCTEAU, J., *Essai de critique indirecte* [1a ed. 1932]. LLEG.: VI-1937, p. 153.
179. COCTEAU, J., *Le Rappel à l'ordre* [1a ed. 1926]. LLEG.: VI-1937, p. 153.
180. COCTEAU, J., *Orphée* [1a ed. 1925]. LLEG.: V-1937, p. 149.
181. COCTEAU, J., *Poésies (1916-1923)* [1a ed. 1923]. LLEG.: V-1937, p. 149.
182. DAUDET, A., *Contes du lundi* [1a ed. 1873]. BIB 26.
183. DAUDET, A., *Lettres de mon moulin* [1a ed. 1866]. BIB 111.
184. DAUDET, L., *Le Stupide XIX siècle* [1a ed. 1922]. ADQ.: 1936/37, p. 158.
185. *Dictionnaire Français-Italien*. BIB 39.
186. *Dictionnaire Italien-Français*. BIB 40.
187. ÉLUARD, P., *La Rose publique* [1a ed. 1934]. ADQ.: X-1935, p. 156.
188. FLAUBERT, G., *Madame Bovary* [1a ed. 1857]. BIB 124.
189. FRANCE, A., *Jocaste et le chat maigre* [1a ed. 1878-79]. LLEG.: V-1937, p. 149.
190. FRANCE, A., *L'Orme du mail* [1a ed. 1897]. LLEG.: VI-1937, p. 153.
191. *Grammaire Larousse*. BIB 67.
192. *L'Empereur Constantin* [?]. BIB 86.
193. GAUTIER, T., *Mademoiselle de Maupin* [1a ed. 1836]. BIB 125.
194. GIDE, A., *Corydon* [1a ed. 1924]. ADQ.: 1936/37, p. 158.
195. GIDE, A., *Le Voyage d'Urien* [1a ed. 1893]. LLEG.: V-1937, p. 149.
196. GIDE, A., *Les nouvelles nourritures* [1a ed. 1935]. ADQ.: XI-1935, p. 156.
197. GIDE, A., *Retour de l'U.R.S.S.* [1a ed. 1936]. ADQ.: 1936/37, p. 157.
198. GIONO, J., *Refus d'obéissance* [1a ed. 1937]. ADQ.: 1936/37, p. 158.
199. [GOURMONT, R. de], *Esthétique de la langue française. [La déformation, la métaphore, le cliché, les vers libre, le vers populaire.* 1a ed. 1899]. BIB 55.
200. GUÉHENNO, J., *Journal d'un homme de quarante ans* [1a ed. 1934]. ADQ.: 1936/37, p. 157.
201. HUGO, V., *La Légende des siècles* [1a ed. 1859-1883]. BIB 94.
202. HUGO, V., *Les Orientales* [1a ed. 1829]. BIB 109.
203. JAMMES, F., *Les Géorgiques Chrétiennes* [1a ed. 1911]. BIB 107.

204. JOYCE, J., *Ulysse* [tr. fr de V. Larbaud, 1929]. ADQ.: 1936/37, p. 158; LLEG.: VIII-1936, p. 151. BIB 174.
205. KESSEL, J., *Les Cœurs purs* [1a ed. 1934]. LLEG.: V-1937.
206. LACRETELLE, J. de, *Le retour de Silbermann* [1a ed. 1929]. LLEG.: V-1937, p. 149.
207. LAMENNAIS, F., R. de, *Paroles d'un croyant* [1a ed. 1834]. BIB 141.
208. LANDSBERG, P.-L., *Essai sur l'expérience de la mort* [1a ed. 1936]. LLEG.: VIII-1936, p. 151.
209. LARBAUD, V., *Allen* [1a ed. 1927]. LLEG.: V-1937, p. 150.
210. LARBAUD, V., *Amants, heureux amants* [1a ed. 1920-1924]. LLEG.: V-1937, p. 149.
211. LARBAUD, V., *Jaune, bleu, blanc* [1a ed. 1928]. LLEG.: VIII-1936, p. 151; ADQ.: 1936/37, p. 157.
212. *Lectures pour tous* [?]. BIB 106.
213. LENOTRE, G., *Histoires [étrangères] qui sont arrivées* [1a ed. 1933]. LLEG.: V-1937, p. 149.
214. LESAGE, A.-R., *Histoire de Gil Blas de Santillane* [1a ed. 1715-1736]. BIB 70.
215. *Lettres provinciales* [?]. BIB 112.
216. LOTI, P., *Jérusalem* [1a ed. 1895]. BIB 84.
217. MAC ORLAN, P., *À bord de l'Étoile matutine* [1a ed. 1934]. LLEG.: V-1937, p. 149.
218. MAC ORLAN, P., *Sous la lumière froide* [1a ed. 1934]. LLEG.: V-1937, p. 149.
219. MAC ORLAN, P., *Villes* [1a ed. 1929]. LLEG.: V-1937, p. 149.
220. MAISTRE, J., de, *Œuvres Complètes*. ADQ.: XI-1935, p. 156.
221. MARTIN DU GARD, R., *L'été 1914*. (3 vol.) [1a ed. 1936]. LLEG.: VI-1937, p. 153.
222. MARTIN DU GARD, R., *La Gonfle* [1a ed. 1928]. ADQ.: 1936/37, p. 158.
223. MARTIN DU GARD, R., *Les Thibault* [1a ed. 1922-1940]. LLEG.: V-1937, p. 149.
224. MAUROIS, A., *Magiciens et logiciens* [1a ed. 1936]. LLEG.: VIII-1936, p. 151.
225. MOLIÈRE, *Œuvres complètes*. BIB 139.
226. MONTESQUIEU, *De l'esprit des lois* [1a ed. 1748]. BIB 32.
227. MORAND, P., *1900* [1a ed. 1933]. LLEG.: V-1937, p. 149.
228. MORAND, P., *L'Europe galante* [1a ed. 1925]. ADQ.: 1936/37, p. 157.
229. MORAND, P., *Tendres Stocks* [1a ed. 1921]. ADQ.: 1936/37, p. 158.
230. MORET, A., *Mystères égyptiens* [1a ed. 1911]. ADQ.: 1936/37, p. 158.
231. [MURGER, H.], *Le Dernier rendez-vous* [1a ed. 1856]. BIB 103.
232. PASCAL, B., *Les Provinciales* [1a ed. 1656-1657]. BIB 110.
233. PASCAL, B., *Pensées* [1a ed. 1657]. ADQ.: 1936/37, p. 157.
234. *Philologie comparée*. BIB 143.
235. PROUST, M. [7 títols no precisats, probablement de *À la recherche...*]. ADQ.: 1936/37, p. 158.
236. RENAN, E., *Souvenirs d'enfance et jeunesse* [1a ed. 1883]. BIB 169.
237. RENAN, E., *Vie de Jésus* [1a ed. 1853]. BIB 176.
238. *Retour en Grèce (Fotos)* (sic) [?]. ADQ.: 1936/37, p. 158.
239. *Ronsard*. BIB 161.
240. ROUSSEAU, J.-J., *Dialogues*. BIB 37.
241. RUSNAGEL [?] *Kepler* [1a ed. xxxx]. ADQ.: 1936/37, p. 158.

242. SAINT-EXUPÉRY, A. de, *Vol de nuit* [1a ed. 1931]. ADQ.: 1936/37, p. 157.
 243. [SAINTE-BEUVE], *Causeries du lundi* [1a ed. 1851-1862]. BIB 29.
 244. SAINTE-BEUVE, *Nouveaux lundis* (6 toms) [1a ed. 1863-1872]. BIB 134.
 245. SALMON, A., *La Nègresse du Sacré-Cœur* [1a ed. 1920]. LLEG.: V-1937, p. 149.
 246. STAËL, MME DE, *Corinne* [1a ed. 1807]. BIB 28.
 247. *Sur Goethe* [?]. BIB 170.
 248. SWIFT, J., *Voyages de Gulliver* [1a ed. 1726]. BIB 177.
 249. TAGORE, R., *Gitanjali* [tr. cat de J. Carner Ribalta i V. Gassol, 1928 ?] ADQ.: 1936-37, p. 157.
 250. TAINE, H., *Philosophie de l'art* [1a ed. 1882]. BIB 144.
 251. THUCYDIDE, *Histoire de la guerre du Péloponnèse*. BIB 71.
 252. [TINAYRE, M.], *L'Ombre de l'amour* [1a ed. 1910]. BIB 89.
 253. VALÉRY, P., *Poesies* [1a ed. 1929]. BIB 153.
 254. VALÉRY, P., *Variété II* [1a ed. 1929]. ADQ.: 1936/37, p. 157.
 255. [VERNE, J.], *Aventures de trois Russes et de trois Anglais* [1a ed. 1872]. BIB 16.
 256. VIGNY, A. de, *Poésies*. BIB 150.
 257. VIGNY, A. de, *Servitude et grandeur militaire* [1a ed. 1835]. BIB 167.
 258. VILDRAC, Ch., *Le paquebot Tenacity* [1a ed. 1920]. ADQ.: 1936/37, p. 158.
 259. VILDRAC, Ch., *Le Pèlerin* [1a ed. 1923]. LLEG.: V-1937, p. 149.
 260. VILDRAC, Ch., *Michel Auclair* [1a ed. 1923]. LLEG.: V-1937, p. 149.
 261. VOLTAIRE, *L'Ingénu* [1a ed. 1767]. BIB 88.
 262. VOLTAIRE, *Le siècle de Louis XIV* [1a ed. 1751-1768]. BIB 105.
 263. VOLTAIRE, *Romans et contes*. BIB 160.
 (Vegeu també els números 36, 38, 43, 60, 63, 77, 103, 104, 111 i 114.)

VI. BIBLIOTECA EN GREC

(Vegeu els números 59, 116 i 251.)

VII. BIBLIOTECA EN INDI

(Vegeu el número 249.)

VIII. BIBLIOTECA EN ITALIÀ

264. ALFIERI, V., *Opere* [11 vol., 1a ed. 1903]. ADQ.: X-1935, p. 156.
 265. CARDUCCI, G., *Poesia* [1a ed. xxxx]. BIB 146.
 266. CASTELLANO [G.], *Benedetto Croce* [1a ed. 1936]. ADQ.: 1936-37, p. 158.
 267. DANTE, A., *Convivio, II*. BIB 79.

268. MANZONI, A., *Liriche*. BIB 114.
 269. MANZONI, A., *Promessi Sposi*, I [1a ed. 1825-1827]. BIB 77.
 270. METASTASIO, P., *Opere* (11 vol.). ADQ.: X-1935, p. 156.
 271. RILKE, R. M., *Lirice. Opera* [sic]. BIB 115.
 272. PIRANDELLO, L., *Sei personaggi in cerca d'autore* [1a ed. 1921]. BIB 163.
 273. RATI [G.?], *Studi Danteschi*. BIB 56.
 274. TASSO, T., *Aminta*. [1a ed. 1753]. ADQ.: X-1935, p. 156.
 275. VILLANI [G.], *Storie Fiorentine* (8 vol.). [1a ed. 1537]. ADQ.: XI-1935, p. 156.
 276. WINDELBAND, W., *Storia della filosofia moderna* [1a tr. it 1925]. LLEG.: VIII-1936, p. 151.
 (Vegeu també els números 98, 162, 185 i 186.)

IX. BIBLIOTECA EN LLATÍ

277. CESARIS, JULIO (sic) [obra no especificada]. BIB 85.
 278. CICERÓ [obra no especificada]. BIB 22.
 279. LUCRECI, *De rerum natura*. BIB 34.
 280. *Mille casus conscienciae*. ADQ. 1936-37, p. 157.
 281. *Selecta et Classicis*. BIB 164.
 (Vegeu també els números 152 i 166.)

X. BIBLIOTECA EN POLONÈS

(Vegeu el número 154.)

XI. BIBLIOTECA EN PORTUGUÈS

(Vegeu el número 88.)

XII. BIBLIOTECA EN PROVENÇAL

(Vegeu el número 129.)

XIII. BIBLIOTECA EN RUS

(Vegeu els números 44 i 56.)

ADDENDA

(Les xifres remetent a la pàgina del llibre *A la llum*. Els títols seguits d'un asterisc són lectures obligatòries per als alumnes suspesos de B.R.-P.)

282. AGUSTÍ, IGNASI, *El veler* [1a ed. 1932], p. 120.
283. *Aucassin et Nicolette*, p. 29, 121, 125, 216.
284. BAROJA, PÍO, *El laberinto de las sirenas** [1a ed. 1923], p. 74.
285. BAROJA, PÍO, *Las inquietudes de Santhi Andía** [1a ed. 1911], p. 74.
286. BAROJA, PÍO, *Zalacaín el aventurero** [1a ed. 1909], p. 76.
287. BELLESSORT, ANDRÉ (obra no especificada), p. 28.
288. BENOIT, PIERRE, *L'Atlàntida** [tr. cat xxxx ?], p. 74.
289. BLASCO IBÁÑEZ, VICENTE, *La Barraca** [1a ed. 1898], p. 74, 76.
290. CARNER, JOSEP, *La creació d'Eva i altres contes** [1a ed. 1922], p. 74.
291. CARROLL, LEWIS, *Alicia en el [sic] país de les Meravelles** [tr. cat de J. Carner, 1927], p. 73.
292. CICERÓ, *De suppliciis*, p. 29, 121.
293. COSTA I LLOBERA, MIQUEL, *Poesies** [1a ed. 1885, 1907], p. 76.
294. DEFOE, DANIEL, *Robinson Crusoe** p. 76.
295. DICKENS, CHARLES, *Una cançó nadalenca** [tr. cat de J. Carner, 1918], p. 73.
296. DJALAL AL-DIN RUMI [Masnavi espiritual ?], p. 28.
297. DUMAS, ALEXANDRE, *Els tres mosqueters** [tr. cat de J. Navarro Costabella, 1926], p. 76.
298. DUMAS, ALEXANDRE, *Veinte años después** p. 76.
299. ESPRIU, SALVADOR, *Ariadna al laberint grotesc* [1a ed. 1935], p. 23, 31, 66, 69.
300. ESPRIU, SALVADOR, *Laia* [1a ed. 1932], p. 56, 120.
301. GARAU, FRANCISCO, *La fe triunfante* [1a ed. 1691], p. 34.
302. GAUTIER, THÉOPHILE, *Avatar**, p. 74.
303. GLADKOF, FIODOR VASSILIEVITX, *El ciment** [1a tr. cat xxxx], p. 74.
304. GUILLÉN, JORGE, *Cántico* [1a ed. 1928], p. 136.
305. HUGO, VICTOR, *Bug-Jargal**, p. 76.
306. JORDANA, C.-A. (obra no especificada), p. 30
307. JORDANA, C.-A., *L'anell del Nibelung** [1a ed. 1928], p. 76.
308. JUAN ARBÓ, SEBASTIÀ, *Camins de nit** [1a ed. 1935], p. 74.
309. KELLER, GOTTFRIED, *La gent de Seldwyla** [tr. cat de C. Riba, 1925], p. 74.
310. KIPLING, RUDYARD, *El llibre de la jungla** [tr. cat de M. Manent, 1920-1923], p. 73, 74.
311. LAFONTAINE, JEAN DE, *Faules** [tr. cat de J. Carner, 1920], p. 7.
312. LAMARTINE, ALPHONSE DE, *Graziella** [tr. cat de M. Font, 1929], p. 74.
313. LARBAUD, VALERY, p. 28 (vegeu LARBAUD, V.).
314. LLOR, MIQUEL, *Història gris** [1a ed. 1925], p. 74.
315. LLULL, RAMON, *Art demostrativa*, p. 110.
316. MISTRAL, FREDERIC, *Records d'infantesa** [tr. cat de T. Garcés, 1926], p. 76.
317. MOLIÈRE, *El burgès gentilhome** [tr. cat d'A. Maseras, 1930-1936 ?], p. 76.

318. MOLIÈRE, *El malalt imaginari** [tr. cat d'A. Maseras, 1930-1936 ?], p. 76.
319. MONTAIGNE, MICHEL DE [*Essais*], p. 28.
320. NIETZSCHE, FRIEDRICH (obra no especificada), p. 28.
321. ORS, EUGENI D', *Oceanografia del tedi* [1a ed. 1916], p. 28.
322. PÉREZ DE AYALA, RAMÓN, *A.M.D.G.** [1a ed. 1910], p. 74.
323. PÉREZ GALDÓS, BENITO, *Doña Perfecta** [1a ed. 1876], p. 74.
324. PÉREZ GALDÓS, BENITO, *Trafalgar** [1a ed. 1873-1875], p. 76.
325. PUIG I FERRATER, JOAN, *Els tres allucinats** [1a ed. 1928], p. 74.
326. «Quaderns de Poesia» (octubre 1935) amb poemes de Jaume Agelet i Garriga, Alvaro Cunqueiro [= Cunqueline?], Federico García Lorca, Josep Maria Junoy, Rossend Llates, Joan Vinyoli comentats (p. 66) per B.R.-P., que hi publica el poema «Oh peresa de l'aire...»
327. QUEIRÓS, JOSE MARIA EÇA DE, *La Reliquia** [1a ed. 1887], p. 74.
328. QUEVEDO, FRANCISCO DE, *Antología poética* [a cura de B.R.-P.], p. 121, 133, 134, 135, 208.
329. RAMUZ, C. F., *Història del soldat* [tr. cat de B.R.-P., estrenada 1935], p. 121, 132.
330. RIBA, CARLES, *Estances* [1a ed. 1919], p. 66.
331. RIBA, CARLES, *Les aventures de Perrot Marrasqui** [1a ed. 1923], p. 76.
332. RICKERT, HEINRICH, *Límites entre las ciencias naturales y las del espíritu*, p. 59.
333. ROMAINS, JULES, *La vie unanime* [1a ed. 1908], p. 119.
334. ROSSELLÓ-PÒRCEL, BARTOMEU, *Nou poemes* [1a ed. 1933], p. 79, 189, 190, 209, 216.
335. ROSSELLÓ-PÒRCEL, BARTOMEU, *Imitació del foc* [1a ed. 1938], p. 79, 161, 181, 184, 190, 191, 213, 216.
336. RUYRA, JOAQUIM, *Pinya de rosa** [1a ed. 1920], p. 76.
337. SCOTT, WALTER, *Ivanhoe** [1a ed. 1819], p. 76.
338. SHAKESPEARE, WILLIAM, *El Somni d'una nit d'estiu** [tr. cat xxxx ?], p. 76.
339. STEVENSON, ROBERT LOUIS, *L'illa del Tresor** [tr. cat xxxx ?], p. 73.
340. SWIFT, JONATHAN, *Viajes de Gulliver** [1a ed. 1726], p. 76.
341. TOLSTOI, LEON, *Cuentos** p. 76.
342. TOLSTOI, LEON, *Resurrecció** [tr. cat xxxx], p. 74.
343. TWAIN, MARK, *Tom Sawyer** [tr. cat de J. Carner, 1918] p. 76.
344. VALERA, JUAN, *Pepita Jiménez** [1a ed. 1874], p. 74.
345. VERDAGUER, JACINT, *Canigó** [1a ed. 1886], p. 76.
346. VERDAGUER, JOAQUIM, *El arte de fumar en pipa* [1a ed. 1931], p. 118.
347. VERNE, JULES, *La volta al món en 80 dies** [tr. cat xxxx], p. 73.
348. VERNE, JULES, *L'illa misteriosa** [tr. cat xxxx], p. 73.
349. VERNE, JULES, *Viatge al centre de la terra** [tr. cat xxxx], p. 73.
350. VOLTAIRE, *Candide** [tr. cat de C. Soldevila, 1928], p. 74.
351. VOLTAIRE, *Zadig**, p. 76.
352. VOSSLER, KARL, *Positivismo e idealismo* [1a ed. 1904], p. 59.
353. WILDE, OSCAR, *El príncipe feliz** [tr. cat de M. Manent, 1935], p. 76.
354. ZWEIG, STEFAN, *Amok** [1a ed. 1921], p. 74, 77.

DICCIONARI D'AUTORS

(Nota: les xifres remeten als 354 títols repertoriats més amunt, tret de les referències aparegudes a la pàgina 11 de treball de Roberto Mosquera publicat el 2000 al número 64/65 d'«Estudis Baleàrics»)

- AGUSTÍ, IGNASI, 282
 ALAIN, 167
 ALBERT, SALVADOR, 92
 ALFIERI, VITTORIO, 264
 «Almanac de les Lletres», 93
 ALOMAR, GABRIEL, 23, 94
 ALONSO, DÁMASO, 24, 25, 26,
 ALTOLAGUIRRE, MANUEL, 27
 AMADES, JOAN, 95
 ANDRENIO, 28, 29, 30
Antologia patriòtica de la poesia catalana, 96
 APOLLINAIRE, GUILLAUME, 168, 169
Aucassin et Nicolette, 283
 AZAÑA, MANUEL, 31
 AZORÍN, 32
 BALZAC, HONORÉ DE, 170
 BAROJA, PÍO, 33, 34, 284, 285, 286
 BARRÈS, MAURICE, 171, 172
 BEDEL, MAURICE, 173
 BEERBOHM, MAX, 97
 BELLESORT, ANDRÉ, 287
 BENDA, JULIEN, 174
 BENOIT, PIERRE, 288
 BLASCO IBÁÑEZ, VICENTE, 35, 289
 BOILEAU, NICOLAS, 36
 BONTEMPELLI, MASSIMO, 98
 BUSSE, LUDWIG, 39
 CADALSO, JOSÉ, 37
 CARCO, FRANCIS, 175
 CARDUCCI, GIOSUÈ, 265
 CARNER, JOSEP, 290
 CARROLL, LEWIS, 291
 CASTELLANO, GIOVANNI, 266
 CÉSAR, JULI, 277
La Chanson de Roland, 176
 CHATEAUBRIAND, RENÉ DE, 38
 CHERBULIEZ, VICTOR, 177
 CHESTERTON, GILBERT KEITH, 7, 8
 CICERÓ, 278, 292
 COCTEAU, JEAN, 178, 179, 180, 181
Collection of British Autors, 9
 COLOM, GUILLEM, 99, 100
 COROMINES, PERE, 101
 COSSÍO, MANUEL BARTOLOMÉ, 40
 COSTA I LLOBERA, MIQUEL, 293
 «Cruz y Raya», 41
Curial e Güelfa, 102
 DANTE ALIGHIERI, 267
 DARÍO, RUBÉN, 42
 DAUDET, ALPHONSE, 192, 183, 184
 DEFOE, DANIEL, 294
Diccionario francés español español francés, 43
 DICKENS, CHARLES, 295
Dictionnaire Français-Italien, 185
Dictionnaire Italien-Français, 186
 DJALAL AL-DIN RUMI, 296
 DOSTOIEVSKI, FIODOR, 44
 DUHAMEL, GEORGES, 103
 DUMAS, ALEXANDRE, 297, 298
 DUVERNOIS, HENRI, 104
 ÉLUARD, PAUL, 187
L'Empereur Constantin, 192
 ESPINA GARCÍA, ANTONIO, 45
 ESPRIU, SALVADOR, 105, 106, 107, 108, 299,
 300
 ESPRONCEDA, JOSÉ DE, 46
 ESTELRICH, JOAN, 109
Examen de la posibilidad, 47
Fábulas, 48
 FLAUBERT, GUSTAVE, 188

- FOLGUERA, JOAQUIM, 110
 FRANCE, ANATOLE, 111, 189, 190
 FRANK, LEONHARD, 1
 GARAU, FRANCISCO, 301
 GARCÉS, TOMÀS, 112
 GARCIA, FRANCESC VICENÇ, 113
Garcilaso, 49
Gaspar Melchor de Jovellanos, 50
 GAUTIER, TÉOPHILE, 193, 302
 GIDE, ANDRÉ, 114, 194, 195, 196, 197
 GIONO, JEAN, 198
 GLADKOF, FIODOR VASSILIEVITX, 303
 GOETHE, JOHANN WOLFGANG, 2, 115
 GÓNGORA, LUIS DE, 10
 GOURMONT, RÉMY DE, 199
 GRACIÁN, BALTASAR, 51
Grammaire Larousse, 191
 GRAU, KURT JOACHIM, 52
Grec, 116
 GUERAU DE LIOST, 117
 GUEVARA, ANTONIO DE, 53
 GUÉHENNO, JEAN, 200
 GUILLÉN, JORGE, 304
 GUIMERÀ, ÀNGEL, 118
Hernán Cortés, 54
Historia de la literatura inglesa, 55
Historia de la literatura rusa, 56
Historia del género humano, 57
Historia de los conflictos entre la religión y la ciencia, 58
 HOFFMANN, E.T.A., 3
 HOMERO, 59
 HUGO, VICTOR, 60, 201, 202, 305
 HUXLEY, ALDOUS, 11, 12
 HUXLEY, ALDOUS, *Brief Candles* [1a ed. xxxx], R. M. (2000 : 11).
 HUXLEY, ALDOUS, *The Gioconda Suite* [1a ed. xxxx], R. M. (2000 : 11).
 HUXLEY, ALDOUS, *Uncle Spencer* [1a ed. xxxx], R. M. (2000 : 11).
 JAMMES, FRANCIS, 203
 JIMÉNEZ, JUAN RAMÓN, 61
 JORDANA, CÉSAR-AUGUST, 306, 307
 JOYCE, JAMES, 13, 14, 204
 JOYCE, JAMES, *Dubliners* [1a ed. 1914], R. M. (2000 : 11).
 JUAN ARBÓ, SEBASTIÀ, 119, 308
 KANT, EMMANUEL, 4
 KEATS, JOHN, 15
 KELLER, GOTTFRIED, 309
 KESSEL, JOSEPH, 205
 KIPLING, RUDYARD, 310
 KIERKEGAARD, SÖREN, *El concepto de angustia* [1a ed. 1844], R. M. (2000 : 11).
 LACRETELLE, JACQUES DE, 206
Lado de marionetas, 62
 LAFONTAINE, JEAN DE, 311
 LAMARTINE, ALPHONSE DE, 63, 312
 LAMENNAIS, FÉLICITÉ ROBERT DE, 207
 LANDSBERG, PIERRE-LOUIS, 208
 LARBAUD, VALÉRY, 209, 210, 211, 313
 LAWRENCE, D. H., *The Virgin and the Gypsy* [1a ed. xxxx], R. M. (2000 : 11).
Lectures pour tous, 212
 LENOTRE, GOSSELIN, 213
 LEÓN, LUIS DE, 64
 LESAGE, ALAIN RENÉ, 214
Lettres provinciales, 215
 LEWIS, SINCLAIR, *Main Street* [1a ed. 1920], R. M. (2000 : 11).
 LLOR, MIQUEL, 314
 LLULL, RAMON, 120, 121, 122, 315
 LONGFELLOW, HENRY WADSWORTH, 16
Lope de Vega (sus amores), 64
 LÓPEZ PICÓ, JOSEP MARIA, 123, 124, 125
 LOTI, PIERRE, 216
 LUCRECI, 279
 MAC ORLAN, PIERRE, 217, 218, 219
 MAISTRE, JOSEPH DE, 220
 MANN, THOMAS, 5
 MANZONI, ALESSANDRO, 268, 269
 MARAGALL, JOAN, 126
 MARTIN DU GARD, ROGER, 221, 222, 223
 MASERAS, ALFONS, 126 bis.

- MAURA, GABRIEL, 127
 MAUROIS, ANDRÉ, 224
 MENÉNDEZ PIDAL, RAMÓN, 66
 METASTASIO, PIETRO, 270
 METGE, BERNAT, 128
Mille casus conscienciae, 280
 MIRÓ, GABRIEL, 67
 MISTRAL, FREDERIC, 129, 316
 MOLIÈRE, 225, 317, 318
 MOLL, FRANCESC DE B., 130
 MONTAIGNE, MICHEL DE, 319
 MONTESQUIEU, 226
 MONTOLIU, MANUEL DE, 131
 MOORE, GEORGE EDWARD, 68
 MORAND, PAUL, 227, 228, 229
 MORET, ALEXANDRE, 230
 MURGER, HENRI, 231
 NICOLAU D'OLWER, LLUÍS, 132, 133
 NIETZSCHE, FRIEDRICH, 320
Nit fantàstica, 134
Nuevo diccionario de las lenguas española y alemana, 69
 OLIVER, JOAN, 135
 OLIVER, MIQUEL DELS SANTS, 136
 ORS, EUGENI D', 137, 321
 ORTEGA Y GASSET, JOSÉ, 70, 71, 72
 OTEIZA, LUIS, 73
 PASCAL, BLAISE, 232, 233
 PÉREZ DE AYALA, RAMÓN, 322
 PÉREZ GALDÓS, BENITO, 74, 323, 324
 PÉREZ DE URBEL, JUSTO, 75
Philologie comparée, 234
 PI SUNYER, CARLES, 138
 PIRANDELLO, LUIGI, 272
 PLA, JOSEP, 139, 140
 POE, EDGAR ALLAN, 142
 POPE, ALEXANDER, 17
Poesies triades, 143
Programa Escuela Internacional Española, 76
 PROUST, MARCEL, 235
 PUIG I FERRATER, JOAN, 325
 «Quaderns de poesia», 326
 QUEIRÓS, JOSÉ MARIA EÇA DE, 327
 QUEVEDO, FRANCISCO DE, 328
 RACINE, JEAN, 77
 RAMUZ, CHARLES FERDINAND, 329
 RATI, GIANCARLO, 273
El Régimen municipal, 78
 RENAN, ERNEST, 227, 228
Retour en Grece, 238
 «La Revista de Poesia», 144
 REYES, ALFONSO, *El Cazador* [*Ensayos y divagaciones*, 1a ed. 1911-20] R. M. (2000 : 11).
 RIBA, CARLES, 145, 330, 331
 RIBER, LLORENÇ, 146
 RICKERT, HEINRICH, 322
 RILKE, RAINER MARIA, 6, 271
 ROIG, JAUME, 147
 ROMAINS, JULES, 333
 ROMAINS, JULES, *Puissances de Paris* [1a ed. XXXX], R.M. (2000 : 11).
Romancero del Cid, 79
Ronsard, 239
 ROS ARTIGUES, JOSEP, 148
 ROSSELLÓ-PORCEL, BARTOMEU, 83, 149, 334, 335
 ROUSSEAU, JEAN JACQUES, 240
 RUSNAGEL, 241
 RUYRA, JOAQUIM, 150, 336
 SAGARRA, JOSEP MARIA DE, 151
 SAINT-EXUPÉRY, ANTOINE DE, 242
 SAINTE-BEUVE, CHARLES AUGUSTIN, 243, 244
 SALLUSTI, 152
 SALMON, ANDRÉ, 245
 SCOTT, WALTER, 337
La Señora Berta Galán, 80
Selecta et Classicis, 281
Selected English Essays, 18
Selected Stories by «Q», 19
 SHAKESPEARE, WILLIAM, 20, 338
 SHOLMAN, 21
 SICHEL, EDITH, 153
 SIENKIEWICKZ, HENRYK, 154

- SILVESTRE, GREGORIO, 81
SMOLLET, TOBIAS, 22
Sobre jesuitas, 82
SOLDEVILA, CARLES, 155
STAËL, MADAME DE, 246
STEVENSON, ROBERT LOUIS, 339
Sur Goethe, 247
SWIFT, JONATHAN, 248, 340
TAGORE, RABINDRANATH, 249
TAINÉ, HYPOLYTE, 250
TASSO, TORQUATO, 274
THUCYDIDE, 251
TINAYRE, MARCELLE, 252
TOLSTOI, LEON, 341, 342
TRABAL, FRANCESC, 156, 157
TURMEDA, ANSELM, 158
TWAIN, MARK, 343
UNAMUNO, MIGUEL DE, 84
VALBUENA PRAT, ÀNGEL, 85
VALERA, JUAN, 344
VALÉRY, PAUL, 253, 254
VALLE-INCLÁN, RAMÓN MARÍA DEL, 86, 87
Vària d'autors catalans, 159
VERDAGUER, JACINT, 160, 161, 345
VERDAGUER, JOAQUIM, 346
VERGA, GIOVANNI, 162
VERNE, JULES, 255, 347, 348
VICENS VIVES, JAUME, 163
VICENTE, GIL, 88
VIGNY, ALFRED DE, 256, 257
VILDRAC, CHARLES, 258, 259, 260
VILLA-URRUTIA, 89
VILLALONGA, LLORENÇ, 90, 164
VILLANI, GIOVANNI, 275
VINYOLI, JOAN, 165
VIRGILI, 166
VOLTAIRE, 261, 262, 263, 350, 351
VOSSLER, KARL, 91, 352
WHITMANN, WALT, 166 bis
WILDE, OSCAR, 353
WINDELBAND, WILHELM, 276
ZWEIG, STEFAN, 354

